

Voortgangsrapportage Provinciaal Milieu- en Waterplan *een jaar op dreef*

2016-2021

Het PMWP is gericht op het realiseren van een duurzame fysieke leefomgeving, waarbij we ons in samenwerking met anderen richten op:

Hoofdstuk 2. Samenwerken aan een duurzame fysieke leefomgeving

De milieu- en wateropgaven gaan veel partijen aan en vragen vanwege complexiteit en grootte vrijwel allemaal om samenwerking. De rol die de provincie speelt in samenwerkingsverbanden hangt van diverse factoren af. Soms zijn we toezichthouder en kadersteller. Dat vraagt om een andere houding dan wanneer we prestatieafspraken maken met partijen of financieel bijdragen aan projecten. Meer en meer willen we naast deze 'traditionele' overheids-rollen ook op basis van gedeelde ambities laten zien dat we betrokken zijn bij ideevorming of partijen daartoe de ruimte bieden.

Voorbeelden Duurzame fysieke leefomgeving

Vastleggen Brabantbrede ambities en maatregelen met betrekking tot het klimaat

In 2016 zijn alle relevante activiteiten die Brabantbreed plaatsvinden op het terrein van klimaatadaptatie in beeld gebracht in de *klimaatagenda*. Bovendien is het klimaatportaal in voorbereiding, de opdracht voor het maken hiervan is verstrekt. Het *klimaatportaal* is een Brabantse versie van het landelijke klimaatportaal, bedoeld om met name lokale overheden de mogelijkheid te bieden om relevante informatie, kennis en ervaringen te kunnen achterhalen waarmee ze leren om te gaan met de effecten van klimaatverandering.

Eind 2016 is de beleidsontwikkeling rondom water en klimaat in een stroomversnelling geraakt, met de aankondiging van een *Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie*. Binnen programma Verbindend Water is dit actief opgepakt en wordt ruimtelijke adaptatie (vanuit de watervraagstukken wateroverlast en watertekort) vormgegeven in nauwe samenhang met de lopende activiteiten op het gebied van klimaatadaptatie.

Initiatieven van burgers en bedrijven ondersteunen

In diverse projecten bieden we ruimte voor burgers en bedrijven, maar we vinden ons nog onvoldoende. We gaan na hoe we onze provinciale ambities beter kunnen matchen met de maatschappelijke behoeften. Naast het ondersteunen van initiatieven gaat het ook om het vergroten van het bewustzijn van water- en milieuvraagstukken. De hoop is dat dit bewustzijn doorwerkt in het gedrag en handelen van burgers en bedrijven. Denk bijvoorbeeld aan zuinig watergebruik, de bijdrage van tuinen aan voorkomen van wateroverlast, zuinig omgaan met energie, toepassen van duurzame energie etc.

We benutten publieksevenementen zoals de Dutch Design Week om hiervoor aandacht te vragen. Tegelijkertijd leiden we uit deze sessies af hoe we ons beleid toegankelijker en beter toepasbaar kunnen maken.

Intergemeentelijk samenwerken op gebied van milieu

Er waren in 2016 vier bijeenkomsten in het kader van BrabantStad Duurzaamheid. <http://www.brabantstad.nl/> Een in 2016 geplande bijeenkomst MOLO (Milieu Overleg Lokale Overheden) vond plaats in januari 2017. De bijeenkomsten dragen bij aan onderlinge uitwisseling en afstemming.

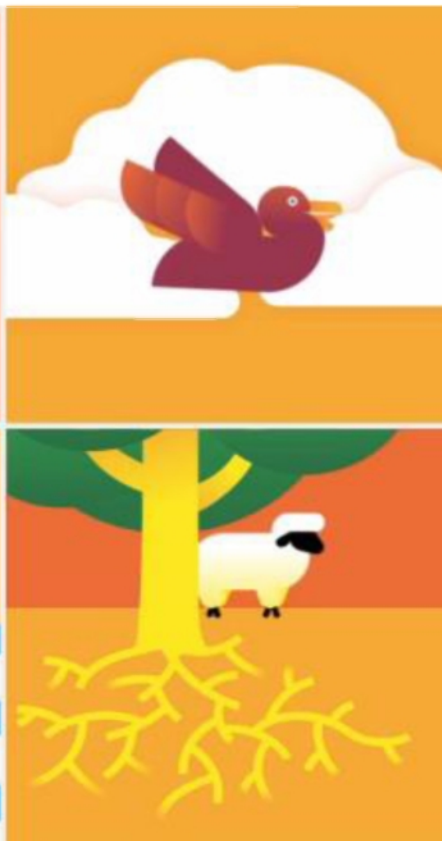
Ontwikkelen en inzetten van duurzaamheidsscan bij grote projecten en organiseren Dag van de duurzaamheid

De duurzaamheidsscan is gereed, maar nog niet toegepast. Daarmee lopen de activiteiten achter op de planning. Voorzien is dat dit in 2017 kan worden ingehaald.

Samenwerken Milieu, intern/extern

De samenwerking richt zich op netwerkend samenwerken. Daarvoor is een platform gemaakt www.milieuwaternb.nl. Dit ondersteunen we pro-actief met community-management, wat inhoudt dat we actief onze samenwerkings-partners opzoeken, hun behoeftes vragen en daarin proberen te voorzien. Ook bieden we de ruimte voor initiatieven van derden, naast financieel ook organisatorisch en faciliterend.

Gezonde fysieke leefomgeving

Hoofdstuk 3 Een gezonde fysieke leefomgeving

Gezondheid is een groot goed en niet vanzelf-sprekend. Een goede gezondheid is ook afhankelijk van de leefomgeving. Een schone lucht, bodem en water zijn letterlijk van levensbelang. Als provincie hebben we op dit gebied een exclusieve en zwaarwichtige rol. Wij zijn verantwoordelijk voor deze gezonde leefomgeving. Dat maakt dat we op diverse aspecten streng moeten zijn als de kwaliteit onvoldoende is. Daarnaast proberen we zo veel mogelijk via stimulerend beleid, voorlichting en participatie te laten zien wat partijen kunnen doen om bij te dragen.

Voorbeelden Gezonde fysieke leefomgeving

Verbeteren gezondheidstoestand Brabander

In de in 2016 gesloten Brabantse Health Deal werken de B5, waterschappen, GGD, universiteiten van Utrecht en Tilburg/Telos en RIVM samen om gezondheid en welzijn als uitgangspunt te nemen bij ruimtelijk-economische afwegingen. De eerste 2 jaar moet inzichtelijk maken hoe het beleid samen met de burger kan worden vormgegeven.

[Marktplaats gezonde Brabander - Uitvoering Milieu- en Waterplan Noord-Brabant](#)

Vitale bodem

Bodem Network Brabant is een initiatief van de provincie Noord-Brabant, in samenwerking met de Hogere Agrarische School, de ZLTO en de Brabantse Milieufederatie. Het netwerk organiseert Bodemcafés met als doel het uitwisselen van kennis en ervaringen over goed bodemgebruik en oplossingen voor bodemvruchtbaarheid en bodemgezondheid. Een bestuursopdracht Vitale Bodem benadrukt het belang van de bodem voor onder andere de watervraagstukken en zal in 2017 resulteren in een verdergaande aanpak. Benieuwd wat er in Brabant nog meer gebeurt op het gebied van vitale bodem?

Op de [marktplaats vitale bodem](#) lees je het!

Convenant Bodem en Ondergrond uitvoeren

Het programma Gasfabrieken is afgerond. Alle gasfabrieks-terreinen zijn aangepast of de aanpak is in overleg overgedragen aan de gemeente. De afronding is goed en vlot verlopen. Op 27 locaties met humane risico's zijn de risico's beheerst en is de sanering in uitvoering. Voor alle potentiële spoedlocaties op verspreiding en/of ecologische risico's is onderzocht of er daadwerkelijk sprake is van een spoedlocatie. De provincie heeft deze onderzoeken zelf volgens planning uitgevoerd. Daarnaast is bij bijna alle locaties het gesprek met de grondeigenaar gestart over de aanpak van de risico's. De volgende stap is het wegnemen van de risico's.

Bodem Chemie Pack saneren

De actieve saneringsfase is gestart en loopt voorspoedig. We hopen mijlpaal 1 volgens contract in het voorjaar van 2017 te bereiken. Dit betekent dat de bulkverontreiniging dan tot min of meer acceptabele waarden is teruggebracht en dat we het terrein verder als een normale sanering kunnen gaan behandelen met oplevering in 2025.

Green deal duurzaam stortbeheer

In de Green deal Duurzaam Stortbeheer willen de betrokken partijen onderzoeken hoe zij de emissie van schadelijke stoffen en de kosten voor nazorg van stortplaatsen kunnen beperken. Om dit te onderzoeken zijn drie stortplaatsen aangewezen, waaronder De Kragge in Bergen op Zoom. Doel van de experimenten met duurzaam stortbeheer is het inzicht krijgen in vermindering van emissiepotentieel en een methode bepalen waarmee de emissiepotentieel betrouwbaar wordt vastgelegd.

<https://vimeo.com/68236952>

BRABANTSE OMGEVINGSVISIE

In 2016 is de inhoudelijke voorbereiding begonnen van de [Brabantse Omgevingsvisie](#). Voor Water en Milieu een belangrijk traject om het lopende beleid en de ontwikkelingen daarin verder vorm te geven. Nadrukkelijk zijn dan ook de verschillende hoofdpogaven ingebracht in de omgevingsvisie, waaronder aandacht voor een vitaal bodem- en watersysteem als drager voor een welvarende, klimaatrobuste provincie.

Voldoende en schoon water

Onder de noemer voldoende en schoon water valt een diversiteit aan activiteiten en projecten. **Schoon water** Het oppervlakte- en grondwater aan waterkwaliteitseisen moet voldoen. Hierover hebben we onder andere afspraken gemaakt met de waterschappen (STUW), omdat zij via de inrichting van waterlopen hieraan kunnen bijdragen. Ook andere partijen zijn belangrijk om de doelen te realiseren: vooral nitraat- en fosfaatgehalten in het oppervlaktewater zijn te hoog, met name door landbouwkundig gebruik. Via onder andere POP3 worden projecten van het *Deltaplan Agrarisch Waterbeheer* gefaciliteerd, gericht op een verbetering van de waterkwaliteit.

Niettemin is landelijk in het najaar 2016 geconstateerd dat er meer inspanning nodig is om de doelen tijdig (voor 2027) te realiseren en is de *Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater* overeengekomen. Uitwerking daarvan betekent onder andere dat nog beter in beeld wordt gebracht wat de lokale en regionale problematiek is en hoe die kan worden aangepakt.

De Brabantse aanpak van *bestrijdingsmiddelen* is succesvol, in de zin dat steeds meer bedrijven zich aansluiten en op hun erf tot verminderd gebruik en verminderde emissie komen.

Voldoende water Om beter te kunnen omgaan met *watertekorten* is in 2016 het traject 'waterbeschikbaarheid' gestart, gericht op het gebiedsgericht afspraken maken over de beschikbaarheid en verdeling van water. Inhoudelijk ligt er een sterke relatie met het vraagstuk van klimaat/ruimtelijke adaptatie, waarin naast droogte ook wateroverlast en hittestress centraal staan. Er is enige zorg over het tempo waarin de middelen voor Deltaplan Hoge Zandgronden worden benut, met name door de waterschappen. Over de programmering van de diverse natuur- en waterprojecten door de waterschappen vindt inmiddels intensief overleg plaats.

**Veilige
leefomgeving**

Hoofdstuk 4. Een veilige leefomgeving

Veiligheid kent vele vormen. We willen zuinig zijn op ons economisch kapitaal (bijvoorbeeld tegen overstroming), hechten waarde aan ons bezit (wateroverlast), zijn beducht op de kwaliteit van ons voedsel en willen niet onnodig worden blootgesteld aan gevaren (externe veiligheid). Als provincie stellen we onze bevoegdheden in het werk om deze veiligheid waar mogelijk te bieden. En zijn we transparant over welke risico's bedrijven en inwoners lopen.

Een duurzame en gezonde leefomgeving is vaak ook een veilige leefomgeving. Ook in sociaal opzicht, omdat een prettige leefomgeving ook doorwerkt in de sfeer van een buurt.

Voorbeelden Veilige fysieke leefomgeving

Voorkomen dumping drugsafval

Om dumping van drugsafval te voorkomen is een plan van aanpak vastgesteld. Hierin werken wij samen met het Rijk, terreinbeheerders, gemeenten, politie, Taskforce Brabant-Zeeland, de Regionale Informatie en Expertise Centra en omgevingsdiensten. Er zijn afspraken gemaakt om een aantal gezamenlijke acties uit te voeren, zoals het protocol voor het opruimen en saneren, het signaleren van het lozen in het riool, toezicht buitengebied en opruimsubsidie. Het aantal dumplocaties dat bij de politie is geregistreerd, nam in Noord-Brabant toe van 47 in 2015 tot 101 in 2016.

Rivierverruiming in het kader van waterveiligheid

In 2016 hebben provincies Limburg en Brabant samen met de inliggende waterschappen en gemeenten een regionaal voorstel aan de minister van Infrastructuur en Milieu aangeboden. Daarin worden projecten voorgedragen om langs de Maas niet alleen dijken te versterken, maar ook de rivier te verruimen. Gezamenlijk is voor de zogenoemde koploperprojecten 100 miljoen euro van het rijk voor beschikbaar gekomen. De regionale bijdragen daarbij opgeteld maken dat er de komende 10 jaar voor meer dan 500 miljoen langs de Maas wordt geïnvesteerd.

Groene groei

Hoofdstuk 5. Groene groei

In Brabant zijn we gericht op ontwikkeling en groei. Maar niet ten koste van alles. Daarom zijn we een fervent voorstander van groene groei. Bij groene groei is circulariteit het uitgangspunt. Door minder grondstoffen te gebruiken en ze bovendien te verwaarden wordt een volhoud-bare, duurzame economie gerealiseerd. Groei die rekening houdt met de effecten van gebruik en de kosten voor die effecten ook legt bij de veroorzakende partij. We passen deze principes toe op het gebied van agrofood, energie, ondergrond, bodem en water. Zodat grondstoffen ook straks nog beschikbaar zijn en we economisch en ecologisch vooruit kunnen.

Voorbeelden Groene groei

De warmte uit de aarde wordt steeds meer gebruikt als duurzame energie. Ook in Nederland is sprake van een opmars. De ontwikkeling van geothermie gaat te langzaam om de doelstellingen van het Nationaal Energie Akkoord te realiseren. Om hierin een versnelling in aan te brengen hebben 16 Brabantse partners en de minister van EZ de Green Deal gesloten. De deal richt zich op realisatie van projecten voor geothermie en samenwerking op ontwikkeling van kennis en de communicatie met gebruikers, bewoners en afnemers. Dankzij de deal worden 5 geothermieprojecten gerealiseerd.

[Greendeals | GD201 - Geothermie Brabant](#)

Duurzame voedselvoorziening en energie

Projecten in dit kader worden onder de programma's Agrofood resp. Energie verantwoord.

Brabantstad Betonakkoord

Om waardevolle grondstoffen uit puin en bouwafval niet verloren te laten gaan, maar opnieuw te gebruiken. Met deze gedachte hebben de vijf grote steden in Brabant het 'Brabantstad Betonakkoord' gesloten. Dit akkoord markeert de gezamenlijke bestuurlijke start van het sluiten van de beton-grondstofketen in het kader van een circulaire economie en het terugdringen van de CO₂- uitstoot. Het beton dat bij sloop vrijkomt, kan in de vorm van granulaat opnieuw worden gebruikt. Ook de bestanddelen van dit granulaat, zoals zand en cement, kunnen worden hergebruikt in nieuw beton. Om er voor te zorgen dat deze nieuwe ontwikkeling zich verder over de provincie uitbreidt, zijn in de regio's van de B5-gemeenten 'betonketen-overleggen' opgestart.

Inzamelproeven Eersel en Waalre

Grondstoffen worden schaarser en kostbaarder. In Waalre blijkt 95% van het restafval nog uit herbruikbare grondstoffen te bestaan. In deze gemeente is daarom een innovatief pilot project gestart om bruikbare grondstoffen uit huishoudelijk afval te halen. In Eersel wordt een pilot uitgevoerd waarbij het afval gescheiden wordt in zeven afvalstromen. Beide proeven worden eind dit jaar uitgebreid geëvalueerd. Bij positieve resultaten worden stappen gezet voor uitrol naar andere gemeenten.

[Inzamelproof Eersel](#)

STRONG

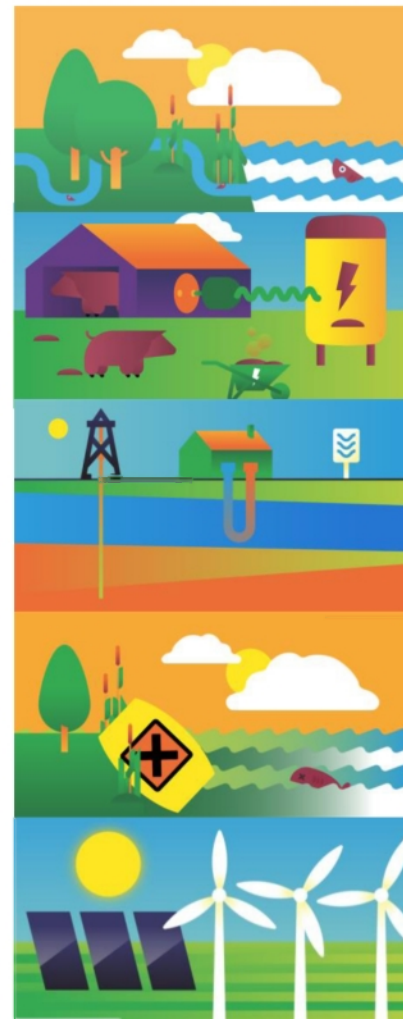
Op het gebied van duurzame benutting van de ondergrond is met de nationale Structuurvisie Ondergrond (STRONG) een belangrijke stap gezet. Vanuit de programma's Water en Milieu hebben we hier veel aan bijgedragen, ook door onze inbreng via IPO en landelijke werkgroepen.

We gaan de hier gehanteerde principes verder uitwerken in ons eigen provinciaal beleid, met de omgevingsvisie als een belangrijke marker. De ondergrond is bij uitstek het terrein waarop de opgaven vanuit milieu, energie, water en ruimte bij elkaar komen. Dit zal om keuzes vragen.

Nieuw grondwaterbeleid: beschermen wat moet, benutten wat kan

Het PMWP benoemt als beleidslijn dat een duurzame bescherming en benutting moet worden nagestreefd. Dit vertaalt zich onder meer in het grondwaterbeleid. Het huidige karakter van het beleid is restrictief. Het nieuwe karakter is meer ontwikkelingsgericht, maar wel met bescherming van de grondwaterkwaliteit en het borgen van voldoende hoeveelheden voor de toekomst. Om dit beleid te kunnen opstellen, is in 2016 onder andere gestart met een fors onderzoek naar de draagkracht van het grondwatersysteem. Dit zal onder andere inzicht moeten geven in de mate waarin onttrekkingen zich verhouden tot de natuurlijke aanvulling van het grondwater. Ook wordt duidelijk hoe meer gedifferentieerd kan worden naar gebieden en specifieke omstandigheden. Als voorloper op dit nieuwe grondwaterbeleid is in 2016 een stap gezet met het living lab Refresco. Gemeente, het bedrijf, provincie en enkele maatschappelijke en belangenorganisaties voeren samen het gesprek over een gedragen uitbreiding van het bedrijf. Provincie en het bedrijf hebben een intentieovereenkomst getekend waarbij meerdere aspecten aan bod komen zoals een grotere productie (met bijbehorende watervraag), verdergaande efficiëntie, investeringen in de omgeving en werkgelegenheid (ook voor personen met afstand tot de arbeidsmarkt).

In december 2016 zijn met een drietal streeknetwerken (Baronie, Groene Woud en Vitaal Leisure Landschap) afspraken gemaakt over de (financiële) bijdrage van de provincie. Daarbij hanteren we als uitgangspunt dat de projecten laten zien op welke wijze ze provinciale doelstellingen realiseren. In totaal gaat het om een bijdrage vanuit Water en Milieu met een omvang van ruim 500.000 euro. Met de overige streeknetwerken zijn we in gesprek.

Voortgang in vogelvlucht

Het PMWP is in december 2015 vastgesteld en in werking getreden, in juni 2016 is de bijbehorende uitvoeringsagenda (DUA) vastgesteld. 2016 is het eerste jaar van uitvoering. Veel onderwerpen, zeker de nieuwe, zitten dan ook in de opstartfase. Dit blijkt ook duidelijk uit het forse aantal convenanten, green deals en samenwerkingsovereenkomsten dat in 2016 is gesloten. Zekerheid over de financiële middelen voor de uitvoering van de provinciale ambities (de zaken die niet wettelijk verplicht zijn of waarover we niet met andere partijen bestuurlijke afspraken over hebben gemaakt) is er in september 2016 gekomen. Daarom zijn er nog weinig ambitiemiddelen uitgegeven.

In zijn algemeenheid is de conclusie dat veel acties conform planning lopen en dat een fors deel van de beleidsprestaties is geleverd of via de voorziene aanpak tijdig kan worden gerealiseerd. Er zijn ook opdrachten waar we achterstand constateren: we gaan na hoe we deze op de rit krijgen en wat dit van ons en onze samenwerkingspartners vraagt.

Op de volgende pagina is de voortgang schematisch voor de gecategoriseerde onderwerpen in beeld gebracht. In het onderliggende bijlage-rapport is de voortgang op niveau van de individuele beleidsprestaties inzichtelijk gemaakt.

Statenmededelingen geven een beeld van de beleidsmatige voortgang. Voor programma Verbindend Water zijn dat:

- Eerste rapportage voortgang POP3: documentnr. 3927858
- Samenwerkingsovereenkomst Tot Uitvoering Waterdoelen met de waterschappen documentnr. 3996650
- Wateroverlast in Noord-Brabant: documentnr. 4018103
- Afronding 2e Bestuursovereenkomst Water: documentnr. 4107935
- Uitvoeringsagenda PMWP: documentnr. 4016251
- Tweede rapportage voortgang POP3: documentnr. 4142419
- Aanpak wateroverlast, voortgangsrapportages regionaal watersysteem en voortgangsrapportages regionale waterkeringen: documentnr. 4166206
- Stand van zaken Deltaprogramma: documentnr. 4166225

En voor programma Milieu en Gezondheid:

- Subsidieregeling drugsafval
- Oprichten bodemexpertisecentrum
- Transitie zorgvuldige veehouderij

H2 PMWP Samenwerken aan duurzame fysieke leefomgeving

Klimaatagenda, -portaal
en -monitor

Duurzaamheidsscan

Betrekken burgers
en bedrijven

Regierol versterken
o.a. KRW

H3 PMWP Gezonde fysieke leefomgeving

Voldoende en schoon water voor
mens, dier en plant

Schone lucht met niet te veel lawaai,
geur en licht

Vitale en schone bodem

H4 PMWP Veilige fysieke leefomgeving

Aanvaardbare risico's vanuit hoog-
water

Aanvaardbare risico's door gevaar-
lijke stoffen en luchtvaart

Aanvaardbare risico's natuurbranden
en drugsafval

H5 PMWP Groene groei

Duurzame grondstoffenvoorziening

Duurzame benutting ondergrond

Duurzame zoetwatervoorziening

Collegiale review

Middels een collegiale review hebben we feedback gekregen op de manier waarop we vorm geven aan het PMWP. Gebleken is dat onze ambities en werkwijze niet bij al onze collega's en samenwerkingspartners bekend zijn. Aandachtspunten zijn onder andere (*met cursief onze respons hierop*):

- Zorg voor een brede bekendheid van het PMWP en DUA en handel! *Onder andere door middel van ons digitaal platform, maar vooral door betrokkenheid op dossierniveau zorgen we hiervoor. Jaarlijks wordt een bestuurlijke bijeenkomst PMWP georganiseerd en via de diverse bestuurlijke gremia wordt het beleid uitgedragen.*
- Breng de uitvoeringsorganisatie goed in beeld. *Er is niet een enkele uitvoeringsorganisatie: er wordt onder andere gebruik gemaakt van samenwerkingsafspraken met partners (bijvoorbeeld STUW met de waterschappen, convenanten en green deals) en de subsidieregeling PMWP wordt toegesneden op de diverse onderwerpen.*
- Maak snelheid met de invulling van de DUA en met de uitvoering van activiteiten daarbinnen. *2016 is het eerste jaar van uitvoering: veel zaken staan in de startblokken.*
- Zoek het juiste regionale samenwerkingsverband voor de uitwerking en uitvoering. *Dit heeft per dossier nadrukkelijke onze aandacht!*

Programma **Verbindend Water** kent ruim 60 inhoudelijke dossiers, waaraan een kleine 40 collega's werken. **Milieu en Gezondheid** kent ongeveer 40 dossiers, waaraan 70 collega's werken. In totaal hebben de programma's een financiële omvang van € 320 miljoen voor de planperiode.

Eigentijdse communicatie

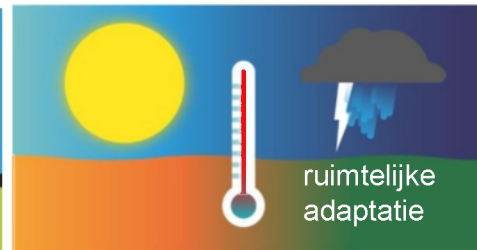

Als programma's Water en Milieu hebben we het online platform

www.milieuwaternb.nl

gelanceerd, inclusief een community manager. Het platform wordt in toenemende mate gebruikt door samenwerkende professionals. Vooral om kennis te delen, informatie te ontsluiten en als online kantoor. Wel altijd in combinatie met echte ontmoetingen en kennissessies.

Voor de volgende 4 onderwerpen zien we nu veel activiteit:

Op 12 juni 2017 vond de tweede bestuurlijke conferentie over het Provinciaal Milieu- en Waterplan plaats. Kijk [hier](#) voor een indruk ...